

Twist over zaak-Wilders bereikt hoogste college

Magistraat lekt mening van een advocaat-generaal bij de Hoge Raad, die wraking van proces afkeurt

De vervolging van Wilders brengt het gerechtelijk apparaat flink in beroering. Magistraten lekken stukken om alsnog hun gelijk te halen.

Door onze redacteur MARCEL HAENEN
AMSTERDAM, 9 NOV. Ruim twee weken nadat de strafzaak tegen Geert Wilders in het zicht van de finish strandde, groeit binnen de rechterlijke macht de verdeeldheid over de berechting van de PVV-leider. Na een besloten 'uithuisessie' die zeventig Amsterdamse magistraten vorige week dinsdag hielden naar aanleiding van het proces-Wilders, vliegen nu de aanklagers van het hoogste rechtscollege elkaar in de haren.

De wraking van Amsterdamse rechters op 22 oktober wegens de „schijn van vooringenomenheid” deugt niet, oordeelt de advocaat-generaal Diederik Aben – vertegenwoordiger van het Openbaar Ministerie bij de Hoge Raad – in een hoogst ongebruikelijk advies. Aben stelt dat er geen juridische verplichting was om islamkenner Hans Jansen als getuige te horen, zoals de verdediging van Wilders wilde. En zelfs als uit de jurisprudentie die verplichting wel zou voortvloeien, dan betekent het niet dat een andere interpretatie van de rechtsregels op partijdigheid zou duiden.

Aben schrijft dat de wrakingskamer een „duister pad” bewandelde en noemt het ook „welhaast een gotspe” dat zij besloot tot vervanging van de rechters in de zaak tegen Wilders omdat er „eerdere

incidenten” tussen verdediging en rechters waren geweest. Dat lijkt op een voetbalscheidsrechter die uiteindelijk een penalty geeft omdat er eerder gedonder was in het strafschopgebied. Aben noemt die opstelling onjuist omdat een ander

**‘Verhoudingen zijn verziekt en verzuurd’
Advocaat Gerard Spong**

dere wrakingskamer over die oude akkefietjes al had geoordeeld dat die geen schijn van partijdigheid opleverden.

Opvallend is de wijze waarop de rechters hun meningsverschillen beslechten. Aben maakte zijn notitie op persoonlijk initiatief. „Het stuk was bestemd voor versprei-

ding in beperkte kring”, zegt een woordvoerder van de Hoge Raad. Vervolgens heeft een van de magistraten die het stuk ontving, de notitie laten uitlekken. De Hoge Raad en de rechtbank zeggen niet te weten wie dat deed.

Uit de magistratelijke schermselingen blijkt volgens advocaat Gerard Spong, die klagers tegen Wilders bijstaat, dat de verhoudingen binnen de rechtbank in Amsterdam „totaal verziekt en verzuurd zijn”.

In het tv-programma *Nieuwsuur* zei Spong gisteravond dat de berechting van Wilders beter bij een andere rechtbank kan gebeuren. De Amsterdamse rechtbank wil geen commentaar geven op de jongste ontwikkelingen.

Een meerderheid van de Amsterdamse rechters lijkt zich de afgelopen dagen te hebben opge-

steld achter de gewraakte strafkamer die onder leiding staat van rechter Jan Moors. „Moors was waarschijnlijk al tot de conclusie gekomen dat Wilders moest worden vrijgesproken van haatzaaien of belediging. Het horen van getuige Jansen was voor de uiteindelijke beslissing dan ook niet meer relevant en werd om die reden dan ook vooralsnog niet toegestaan”, aldus een Amsterdamse rechter.

Binnen de rechtbank groeit de druk op de eigen president, Carla Eradus, om naar buiten te treden. Dat doet zij hoogst zelden. Maar vorige maand, voordat haar rechters werden gewraakt, schetste zij in de zogeheten rechtspraaklezing 2010 wel een beeld van haar ideale gerecht. „De bestuurder van het ideale gerecht is een authentiek leider, straalend gezag uit, durft zijn nek uit te steken en is in en buiten

de rechtspraak een voorbeeld in doen en laten”, zei ze. Het is een gemiste kans dat Eradus nu zwijgt, zo valt binnen haar rechtbank te vernemen. De president is vorige week na een ruime gerechtverdgadering over de wra-

**‘Niemand is nog waardevrij in zaak’
Bram Moszkowicz**

kingskwesie op vakantie gegaan. Het parket bij de Hoge Raad heeft collega Aben inmiddels te ruggefloten. „Het standpunt geeft zijn privéopvatting weer. Het parket betreurt het dat deze opvatting naar buiten is gebracht”, aldus Jan Watsse Fokkens, procureur-generaal bij de Hoge Raad. „Het parket

bij de Hoge Raad is niet in de positie om een standpunt in te nemen over de vraag of de beslissing van de Amsterdamse wrakingskamer in het proces-Wilders wel of niet juist is geweest.”

Wilders spint in ieder geval geen bij de nieuwe incidenten. „Er is inmiddels geen enkele juridische instantie meer die waardevrij en onafhankelijk kan oordelen in de strafzaak tegen Wilders”, zegt de advocaat van Wilders, Bram Moszkowicz desgevraagd. Het Amsterdamse gerechtshof, eventuele beroepsinstantie, deugt in de ogen van Wilders niet omdat dit college eerder al opdracht gaf hem te vervolgen. En de president van het hof Leendert Verheij liet vorige maand weten dat „zijn” raadshere Tom Schalken niets onoorbaars deed toen hij dineerde met getuige Jansen.

Gezinnen uit huis gezet in Gouda's Oosterwei

Door onze correspondent DEN HAAG, 9 NOV. De Goudse wijk Oosterwei is weer negatief in het nieuws. Kinderen van Nederlands-Marokkaanse afkomst tussen de 8 en 14 jaar verpessten onlangs een wijkactiviteit. De kinderen bekogelden deelnemers aan een schoonmaakactie met bloembollen.

Normaal gesproken haalt zo'n incident de nationale media niet. Maar dit voorval speelde zich af in Oosterwei, de wijk die ruim twee jaar geleden het nationale symbool werd van problemen met jongeren van Nederlands-Marokkaanse afkomst. Openbaar vervoermaatschappij Connexxion besloot na aanhoudende trefferijen en bedreigingen van buschauffeurs door jongeren een paar dagen geen bussen door de wijk te laten rijden.

Daarop volgde een nationaal debat over hoe de jongeren aangepakt moest worden. PVV-leider Geert Wilders pleitte ervoor om het leger naar Oosterwei te sturen. Ook burgemeester Wim Cornelis (PvdA) kondigde stevige maatregelen aan. Zo wilde hij met 'gezinsmanagers' probleemgezinnen dwingen opvoedondersteuning te accepteren. Volgens een woordvoerder van de gemeente hebben negen Goudse gezinnen een dergelijke manager toegewezen gekregen.

Het AD meldde vanmorgen dat Cornelis probleemgezinnen uit de wijk wil zetten. Volgens de gemeentewoordvoerder is dat in de praktijk al zeker twee keer gebeurd. Een gezin is binnen Gouda verhuisd, een ander gezin buiten de stad. Het zijn gezinnen waarbij al van alles is geprobeerd, zegt de woordvoerder. „Als je aan alle touwtjes hebt getrokken en het werkt niet, moet je wat anders proberen. In een nieuwe omgeving kunnen ze opnieuw beginnen.” Een gezin kan alleen gedwongen worden te verhuizen bij een huurachterstand. In andere gevallen moeten ze zelf akkoord gaan met een verhuizing.

Minister Opstelten (Veiligheid en Justitie, VVD) kondigde deze week aan dat mensen die overlast veroorzaken een gebiedsverbod van twee jaar kunnen krijgen. Een gebiedsverbod wordt naast een geldboete, celstraf of taakstraf een opzichtzelfstaande maatregel. De politie en de gemeente Gouda zeggen er blij mee te zijn.

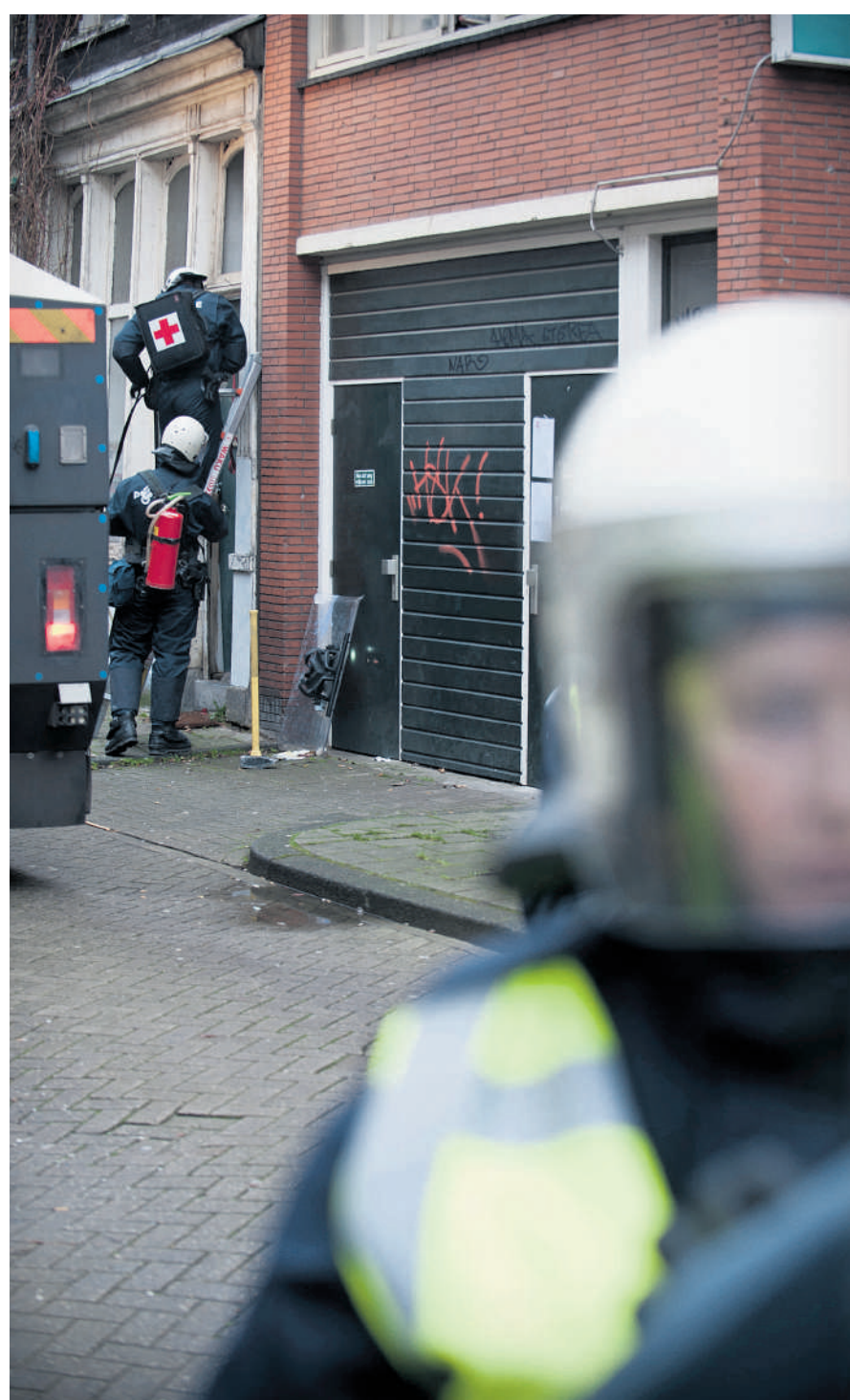
De Wet kraken en leegstand, net van kracht, is strijdig verklaard met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Even geen ontruimingen dus.

Door onze redacteurs KAREL BERKHOUT en LEONIE VAN NIEROP
AMSTERDAM, 9 NOV. De gerechtshoven in Amsterdam en Den Haag hebben gisteren ontruiming verboden van enkele kraakpanden in Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Leeuwarden. Krakers hadden een spoedappél ingediend, nadat de rechtbanken in Amsterdam en Den Haag hun eis ontruimingen te verbieden hadden afwezen.

1 *Waarom is de ontruiming van een aantal panden verboden?*
Het hof in Amsterdam doet pas eind november uitspraak over de ontruiming van cultureel centrum Schijnheilig in Amsterdam. Volgens het hof is het niet uitgesloten dat de krakers hun zin krijgen. Een voor hen gunstig vonnis zou echter mosterd na de maaltijd zijn als ze vandaag uit het pand zouden zijn gezet. Daarom is de ontruiming van Schijnheilig verboden – tot de definitieve uitspraak.

De uitspraak van het hof in Den Haag over enkele panden in die stad, Utrecht, Leeuwarden en Amsterdam-Oost is definitief en fundamenteel. De nieuwe Wet kraken en leegstand is volgens het hof in strijd met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), omdat een essentieel onderdeel ontbreekt. Krakers voor wie ontruiming dreigt, hebben namelijk geen mogelijkheid daarover de rechter een oordeel te vragen. „Aangezien hierover in de nieuwe wet niets is geregeld en ook justitie in dat opzicht geen duidelijk en kenbaar beleid voert, is het hof van oordeel dat ontruiming onder deze omstandigheden in strijd zou komen met het EVRM”, stelt het Haagse hof. Dat komt overigens later pas met de cruciale – schriftelijke motivering. Dan kan bijvoorbeeld blijken hoe zwaar de rechter het huisrecht van de krakers heeft gewogen.

2 *Welke panden worden nu wel of niet ontruimd?*
Het soort kraakpanden dat ook al voor de kraakwet werd ontruimd, zal nog steeds worden ontruimd. Het gaat om panden waarbij de rechter in een civiele procedure heeft bepaald dat de krakers eruit moeten. In Amsterdam zijn vandaag op drie plekken 'civiele' panden ontruimd, gisteren op twee.

Bij de ontruiming van panden aan de Amsterdamse Schoolstraat werd vanochtend de mobiele eenheid ingezet. Sommige krakers hadden zich verkleed als clown. Foto's Bram Budel

Panden worden voorlopig niet meer ontruimd op grond van de kraakwet. Zo is de 'strafrechtelijke' ontruiming op vijf plekken in Amsterdam, die voor vandaag was gepland, van de baan.

3 *Wat betekent dit voor de nieuwe kraakwet?*
Dat is niet makkelijk te zeggen. Het is mogelijk dat het gerechtshof in Amsterdam straks de ont-

ruiming van Schijnheilig wel goedkeurt. Dan liggen er twee verschillende oordelen en moet de Hoge Raad mogelijk uitsluitend geven. In de praktijk is de wet nu al vleugellam doordat de uitspraak van het Haagse Hof voorlopig de norm is. Bovendien heeft Amsterdam aangegeven geen strafrechtelijke ontruimingen meer te doen. Doordat die stad verreweg de meeste kraakpanden in Nederland

telt – ruim tweehonderd – ligt de uitvoering van de wet feitelijk stil. In de Tweede Kamer hebben partijen al gezegd het 'gat' te willen dichten. Dat kan met aanvullend beleid of door de hele wet terug te sturen naar de Kamer, wat maanden kan duren.

4 *Hadden kabinet en Kamers dit bij invoering van de antikraakwet kunnen zien aankomen?*

De Raad van State heeft veel kritiek gehad op de wet, die hij slecht doordacht en lastig uitvoerbaar noemde. De Raad zag ook de noodzaak van de wet niet en miste een goede analyse. In de Eerste Kamer heeft vooral GroenLinks gewezen op mogelijke strijdigheid met het EVRM en het huisrecht daarin.

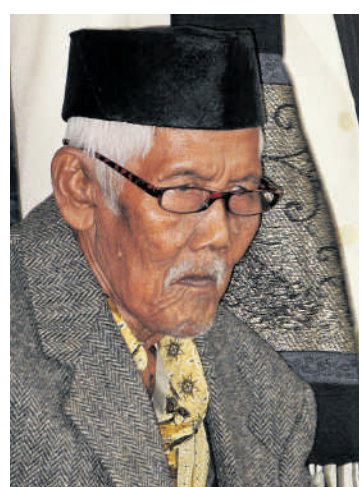
5 *Wat gaan de krakers nu doen?*
Ze gaan rechten studeren,

grapten ze vanochtend. Want als zij de mogelijkheid krijgen ontruimingen juridisch aan te vechten, zal de strijd zich verplaatsen van de straat naar de rechtbank. Vanochtend probeerden ze nog fysiek de civielrechtelijke ontruiming van kraakpanden in Amsterdam West te hinderen. De politie hield vier mensen aan. Vandaag zouden nog nieuwe kraken en bezetting van het stadhuis zijn gepland.

Beter dan een boek over de politionele acties

De enige overlevende van het bloedbad in Rawagede (1947) vertelt Nederlandse scholieren over de massa-executie

Saih Bin Sakam (87) vraagt niet om vervolging van de moordenaars van zijn dorp. Hij wil graag de veteranen ontmoeten die destijds aan de andere kant stonden.

Saih Bin Sakam

Door onze redacteur EMILIE VAN OUTEREN
GRONINGEN, 9 NOV. Bedrukt en ongemakkelijk voelden de scholieren zich voor hun ontmoeting met Saih Bin Sakam uit Indonesië. „Je bent toch een Nederlander, lid van een volk dat hem zoveel leed heeft toegebracht”, zegt Julia Tankink (17). „Ik snap nu eindelijk hoe Duitsers zich moeten voelen over de Tweede Wereldoorlog”, vergelijkt Harro Boven (16). „Het is echt schokkend wat wij daar gedaan hebben.”

Tankink en Boven zijn twee van de 35 leerlingen van het Willem Lodewijk Gymnasium in Groningen die Saih in hun klas ontvingen. De 87-jarige is de enige overlevende van de massamoord van Rawagede, een dorp in West-Java waar het Nederlandse leger op 9

de executies toch op verjaring. Tijdens de Indonesische onafhankelijkheidsoorlog omkirkelde het Nederlandse leger Rawagede in 1947 op zoek naar verzetsleider Lukas Kustario, herinnert Saih zich. Toen niemand wilde zeggen waar die zich bevond, werden de mannen en jongens van de kampen in groepjes verzameld en geëxecuteerd. De toen 24-jarige Saih werd in onder anderen zijn vader in een rij gezet. „Ze schoten van rechts naar links. Mijn vader was de eerste”, vertelt hij.

Zelf werd hij in zijn rug geraakt door een kogel die zich al door het lichaam van een droppgenoot had geboord. Willen jullie zien waar? vraagt Pondaag. De tieners durven niet te antwoorden, maar Saih is al overeind gehesen en laat zijn overhemd en jas omhoog sjoeren. Rechts van zijn werkeloos zit een bruin litteken ter grootte van een pruim. De kogel die voor hem bedoeld was, raakte hem alleen in zijn linkerpolp. Hij hield zich stil onder de levenloze lichamen tot de soldaten waren vertrokken en snelde toen naar zijn moeder om te vertellen wat er gebeurd was.

Wat de leerlingen zich moeilijk voor kunnen stellen, is dat het leven na de massamoord gewoon doorging. Saih vluchtte naar een naburig dorp waar de *doekoen*, de medicijnman, hem oplatte. Indonesië werd onafhankelijk. Saih trouwde en verhuisde naar Jakarta. Het dorp werd omgedoopt tot Balongsari en er kwamen nieuwe mannen wonen. De nabestaanden berustten in hun lot. Pas toen een monument voor de slachtoffers in 1995 door een Nederlandse documentairmaker 'ontdekt' werd, kreeg het drama bekendheid.

Wat verwacht hij van Nederland, willen de Groningse scholieren weten. „Vervolg van de daad is niet aan de orde”, zegt Pondaag. „Hij wil alleen excuses en een redelijke compensatie.” Ook zou hij graag de veteranen ontmoeten die destijds aan de andere kant stonden. Naas zijn historische relaas zijn de leerlingen benieuwd naar zijn gevoelens. „Hebt u ooit hulp gehad van een psycholoog of een psychiater?”, vraagt Harro Boven. „Een psychiater?”, reageert Saih, „nooit van gehoord.”

In de Excessennota van 1969 erkende Nederland dat in Rawagede een 'gewelddesces' had plaatsgevonden. Volgens de officiële telling kwamen daarbij 150 mannen om het leven, 20 werden gefusilleerd. Saih en de weduwen eisen geen vervolging van de veteranen, van wie er nog acht in leven zouden zijn. Ze hebben een civiel geding tegen de Staat aangespannen om financiële compensatie, excuses en erkenning. De landsadvocaat noemt de zaak verjaard. In haar repliek daarop stelt advocaat Liesbeth Zegveld dat de eisers pas sinds kort weten dat zij de Staat aansprakelijk konden stellen. Ook noemt zij het argument willekeurig: de Staat neemt wel claims van slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog in behandeling.

Ingezonden mededeling

ONE DAY for her Geldig op: 9 november 2010

Jamie Oliver Peper- en Zoutmolen

- ✓ Materiaal: Keramiek
- ✓ Grof of fijn instelbaar
- ✓ Grootte: 26,5cm hoog

73% korting

Alleen Vandaag

59.95 VOOR **15.95**

bestel op onedayforher.nl & schrijf je in voor de nieuwsbrief!

nrc.nl/rechtenbestuur

Juridisch redacteur Folkert Jemsa blogt over actuele zaken in de juridische wereld. Topjuristen reageren op de verschillende blogs. In samenwerking met het Nederlandse Juristenblad.